

כסלו התשפ"ב
נובמבר 2021

פקודת שירות הקשר, ינואר 1942

הקמת המטה הכללי של 'ההגנה' בספטמבר 1939, בכפיפות למטה הארצי (מא), קידמה את התפתחות ארגון 'ההגנה' והביאה לגיבוש תכנית א', התוכנית הארצית הראשונה של הארגון, שאושרה ב־16 באפריל 1942. תכנית זו שילבה תפיסה מקיפה להגנת היישוב היהודי עם הוראות לבניין הכוח הלוחם.

ב־8 בינואר 1942, הפיץ ראש המטה הכללי של 'ההגנה', יעקב דורי, את פקודת שירות הקשר (שק), כחלק מההיערכות ליישום תכנית א'.

הפקודה, המצורפת בנספח:

- קובעת כי "ביצועם הנכון של תפקידים", ו"היעילות הקרבית והמנהלתית" "מושגים, במדה רבה, בשירות קשר בעל כשר פעולה" ומנחה "להתחיל מיד בארגונו של שירות הקשר...לאמנו ולהמחותו [להתמחותו] למילוי תפקידו, בשמוש נכון ויעיל במכשירי הקשר";
- עוסקת ב"מקשרים־אתתים (קשרים – Signalers)" ולא דנה ב"מקשרים־רצים (Runners)", שאינם משתמשים ב"מכשירי קשר טכניים";
- מכתובה כי יחידות הקשר בחי"ש יורכבו מגברים בלבד, ויחידות קשר בחי"ם יורכבו משליש גברים ושני שלישי נשים;¹ הנשים יקבלו "אמון מקצועי שווה [לגברים]";
- מנחה כי עד אוגוסט 1942 יאורגנו ויאומנו יחידות קשר "בעצמה ובמספר מינימלי, ובלבד שיובטח שרות קשר יעיל":
 - בחי"ם: פלוגת קשר בפקוד קצין קשר בערים (שתקצה כתות או חוליות לאזורים וחבלים בעיר); כיתת קשר בפקוד סמל בנפות;
 - בחי"ש: מחלקת קשר בפקוד קצין קשר, עם 40 אתתים; מחלקה זו תקצה כתת קשר לכל פלוגה "לשעת פעולה ותמרון";
- דורשת כי הקשרים־אתתים "יאומנו – אימון תכליתי – מקצועי – כל אחד במסגרת יחידתו... ישתתפו בתמרונים או בפעולות כלליות אחרות... אין לנצלם ולהשתמש בהם לתפקידים אחרים";
- מגדירה:
 - "תפקידו של הסמל [קשר] לאמן את אנשיו במקצועות הקשר ובמקצועות היסוד... יחנכם למשמעת ויהיה אחראי... לנוהג אנשיו, למשטר, וליעילות פעולתם כקשרים...

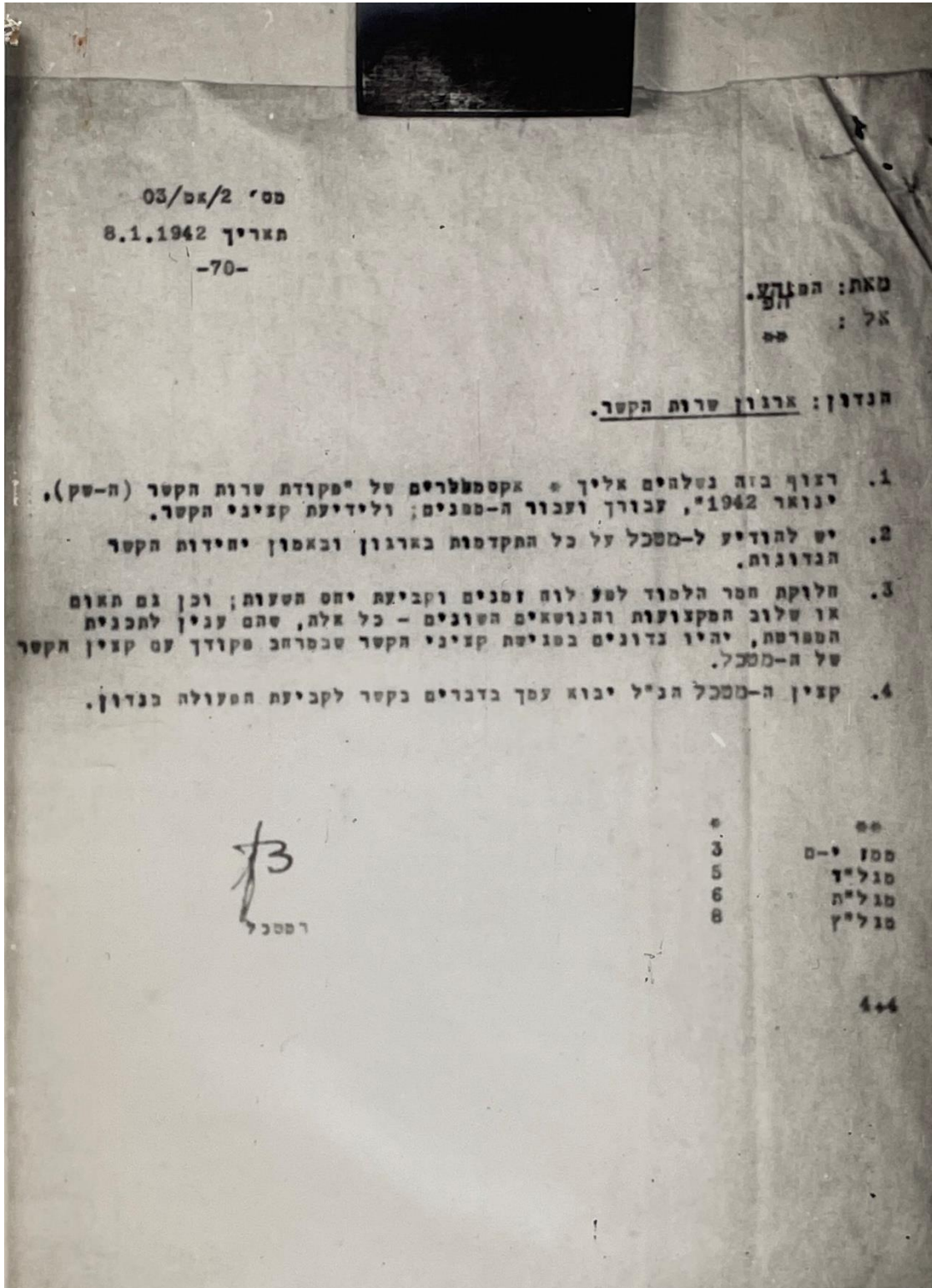
¹ לאחר דעיכת המרד הערבי אורגנה 'ההגנה' בשני חיילות: חיל השדה (חי"ש) שיועד להגנה אקטיבית ולפעולות מחוץ לתחומים מקומיים, על בסיס גברים צעירים; חיל המשמר (חי"ם) שיועד לשמירה נייחת ביישובים, על בסיס גברים מבוגרים.

- הסמל אחראי לקיום קשר סדיר־שוטף או לפי לוח זמנים – בימי שלום ובימי חרום...
 עליו לראות בכך את תפקידו הראשון והעקרי";
- "קצין הקשר.. יקבע ויבקר את תכניות האמון המקצועיות המפורטות... יפקח על עבודתם של סמלי הקשר ואותם הוא יורה וידריך בכל הנוגע לתפקידם כקשרים... ויקבע... את תכנית קו־הקשר ואמצעיו... הוא אחראי... למלוי תפקידיו שלו ושל הכפופים לו";
 - קובעת את מקצועות הקשר ומקצועות היסוד של האתתים :
 - "מקצועות הקשר: (1) אתות ראייה; (2) טלפון שדה; (3) אלחוט; (4) מתן אותות; (5) העברת תשדורות; (5) נהוג כלבי קשר ויוני קשר; (7) רכיבה (אופניים, אופנוע, סוס);
 - מקצועות היסוד: (1) תרגול סדר; (2) אמוני שדה; (3) טופוגרפיה (נוסף לנושאים המשולבים באש); (4) אקדח (בתנאים מסוימים גם רובה); (5) רמון יד";
 - מורה כי קציני קשר חייבים להיות בוגרי "קורס־קשר ארצי"; סמלי קשר חייבים להיות בוגרי "קורס־קשר ארצי או גלילי".
- הקמת יחידות קשר ביחידות 'ההגנה' היה מהלך חשוב בהתפתחות שירות הקשר ובפיתוח הכושר המבצעי של 'ההגנה'.

אל"ם בדימוס דניאל רוזן

נספח

באדיבות ארכיון תולדות יההגנה, 073/174

(ג) חש -

כטסה ה-טנד מחלקה של 40 אחמים, במקודו של קצין קשר. מחלקת הקשר שבנדוד חש מחונה כנסה מעבוד, בדרך כלל, למקודו הישירה של קצין הקשר שכטסה ה-טנד.
 ה ע ר ה: מחלקת קשר זו מוקצה כמה לכל פלוגה לשעת פעולה ומסרון, כפי הצורך; והיא מטפס גם את פעון הנטה.

(ד) כטסה ה-טנד/ח-טנד -

שרות הקשר אשר יורש כטסה ה-טנד/טנד יוקצה מחלקת הקשר של גדוד ה-חש העירוני.

7. כתיבה
למדינה

סרטים אחרים	מספר התקדים		מספר קשרים (אחמים)	מספר היחידות ועצמתן			סרטי (כפרי עירוני)	מ ס ה	מ י ל
	קציני קשר	מסליל קשר		מסליל קשר	מסליל קשר	מסליל קשר			
	-	-	1	9	1	-	כפרי	ח-טנד	ח
חוליה/כמה פלוגות הקשר שבמסרון ולפעולה	-	-	-	-	-	-	עירוני	"	"
כמו באזור עירוני	-	-	6	9	1	-	כפרי	ח-טנד	"
כמה מחלקת הקשר של גדוד ה-חש למסרון ולפעולה	-	1	-	-	-	-	עירוני	"	"
חוליה/כמה לאזור ולחבל עיר לצרכי מסרון ולפעולה	1	3	12	108	12	3	עירוני	ח-טנד	"
מחלקת הקשר של גדוד ה-חש העירוני מטפס גם את ה-מסרב	-	-	-	-	-	-	-	ח-טנד	"
א) כמה לכל פלוגה ולפעון הנטה למסרון ולפעולה.	-	1	4	36	4	1	כפרי	ח-טנד	ח
ב) קצין הקשר הנמתי ימקד ע מחלקה זו.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
כמה לכל פלוגה לצרכי מסרון ולפעולה לשרות ה-מסרב.	1	1	4	36	4	1	עירוני	ח-טנד	"
כמה מחלקת הקשר של מחלקת למסרון ולפעולה.	-	-	-	-	-	-	עירוני/כפרי	ח-טנד	"

ה ע ר ה: מסרטים כוללים במנד, כחורמה פעם, בחורמה למטיל מס' 129 מיום 8.12.41 שנשלחו אליך.

8. סכימה זו אי אפשר שתהא קשיחה. יתכן שכמה קשר אחת, כפרטב מקודי דל-אובלוסיה, תחפש את טטה ה-טאו וה-טחב כאחד; כגון שתניחם של טטוב אלו ביטוב אחד. ומאידך, יתכן לתרכיב חוליות קשר ביטובים נפרדים השייכים לאזור אחד.

קשר, ארון

9. קשרים-האתמים יאומנו - ארון הכליתי - קצועי - כל אחד בטפורה יתיתו בקשר. הם ישתמשו בתרוננים או בפעולות כלליות אחרות - כפרטב הקוד ובגודד ה-חש שאותם הם יסיעו בשורת חסדה - כאתמים; ואין לנצלם ולהסתמס בהם לתפקידים אחרים.

תפורה

10. א) מל-קשר יתמנה, כמסקד כמה לכל כמה קשר באזור ובטבל כפרי. הוא יעמוד למקודמו היטירה של ה-טאו או ה-טחב.

המקידו של הטבל לאמן את אנשיו במקצועות הקשר ובקצועות היסוד, בטרה שהוא יכל לעשות זאת בעצמו. הוא יאנכס למסמעת ויתיה אחרים בפני ה-טאו או ה-טחב לנותג אנשיו, למסטר, וליעילות פעולתם בקשרים.

אף הוא אחראי בפני מקודו לניוד שיעטיו לרשותו לצרכי ארון ומעלית.

הטבל אחראי לקיום קשר פדיר-טוטף או לפי לוח זמנים - בימי שלום ובימי חרום, בהתאם לתוראות המקדו ולפי התכנית האמצעי הקשר שיקבעו על ידו. עליו לראות בכך את המקידו הראשון והקשרי.

ב) קצין-קשר ש טטה ה-טמן יקבע ויבקר את הכניות הארון המקצועיות המטרות, על יסוד התכנית הכללית; יקם על עבודתם של טטלי - קשר ואותם הוא יורה וידריך בכל הנוגע לתפקידם בקשרים. זאת יטטה טמן האום פעולה עם מקדי האזורים והטבלים. הוא יערוך יארזן ויבצע הכניות לאפונים ולתרגילי קשר כלליים; ויקבע, יחד עם ה-טמן, את הכנית קוי-קשר ואבצעיו בתחומי הנפה. הוא אחראי בפני ה-טמן למלוי המקידו שלו ושל הכסופים לו.

ג) לכל מחלקת קשר בגודד יש יתמנה קצין - קשר כמסקד המחלקת, שם בכניחה יטירה למוד. הוא ימקד וידריך את אנשיו באמצעות ה-טכנים הכסופים לו או בעזרתם. הוא אחראי בפני ה-טמן למנוך וארון מקודיו בהתאם לתכניות ולתוראות; לנותג, למסמעת ולמסטר; לפעולת ולניוד, על עבודתו יקם קצין קשר שבטטה ה-טמן, אם אין הוא עצמו מסקדה של המחלקת.

ד) לפלוגת הקשר בעיר יתמנה קצין - קשר כמסקד הפלוגה, בכניחה יטירה למסקד העיר.

המקידו של קצין-קשר למקד ולתורין את מקודיו באמצעות מקדי המחלקות הכסופים, לאמן את הסטלים והקצינים, לכוון ולהתאם את עבודתם ולסמק עליה.

הוא אחראי בפני ה-טמן לבצוע הכניות הארון המוטמכות; לקיום כל התוראות והפעולות; ולניוד שיופעו לרשותו לצרכי ארון ומפעולה. הוא יקבע ויבקר את הכניות הארון המטרות, על יסוד התכנית הכללית; יערוך, יארזן ויבצע הכניות לאפונים ולתרגילי קשר כלליים; ויקבע יחד עם ה-טמן את הכנית קוי קשר ואבצעיו בתחומי טרוב הקוד.

ה) קצין קשר במסלל יפקח על עבודתם של כל קציני הקשר ואיתם הוא יורה וינצוץ בכל עניני הקשר.

11. קצין הקשר במטה ה-טמ"ט/ממ"מ/מגד נוצץ בעניני חדושה במסדרין הראשי שבמרחב הקוד, עובד עמו מהן עתוף ותאום ונעזר בו.

12. אם אין לסמלי וקציני הקשר הכשרה הספיקה לתורות ולאמן את מקודיהם במקצועות היסוד, תעשה פעולה זו על ידי אלו יכיים סמלטיים, כפי שיקבעו על ידי המפקדים הסמוכים.

חברי הלכו

13. המקצועות שיש ללמד:

א) מקצועות הקשר

- 1) אבות ראייה;
- 2) שלחן שדה;
- 3) אלהוט;
- 4) מתן אותות;
- 5) תעבורת תעבורות;
- 6) נהוג כלבי קשר ויוני קשר;
- 7) כתיבה (אופנים, אופנוע, סוס).

ב) מקצועות היסוד

- 1) תרגול סדר;
- 2) אלוני שדה;
- 3) שומריה (נוסף לנוטאים הסטולכים באש);
- 4) אקדה (בתנאים מסוימים גם רובה);
- 5) רמון יד.

ג) תרגילים, בתנאי שרות, להטחת האמון והנסייון.

התקנות

14. א) פוראים:

- 1) קשר - SIGNALLER - קשר מאומן אפון סכני מקצועי (אתה סלמונאי, אלהוטן וכיו"ב);
- 2) רץ (רולי, רוכב) - RUNNER - קשר ללא אפון מקצועי-סכני.

ב) מפקדים:

- 1) סמל-קשר (סמ, סמט) - כוזר קורס-קשר ארצי או גלילי, בהסמכת רמטכ"ל;
- 2) קצין-קשר (סמ, סמ) - כוזר קורס-קשר ארצי בהסמכת רמטכ"ל או כפלי השכלה ואמן דומה במסור והחמ.

73
רמטכ"ל